

Welke wet- en regelgeving is van toepassing?

Beoordelen welke landelijke kaders van toepassing zijn op je onderwijsvernieuwing

Ben je op de hoogte van de landelijke kaders en wet- en regelgeving? Het gaat dan om landelijke doelen en inhouden, regel- en wetgeving rond bijvoorbeeld onderwijstijd, ruimte voor maatwerk en burgerschap. Onderzoek wat op je onderwijsvernieuwing van toepassing is.

Landelijke leerplankaders, wat zijn dat?

De overheid stelt inhoudelijke kaders op, als eindverantwoordelijke voor de kwaliteit van het onderwijs op landelijk niveau. In deze leerplankaders is wettelijk vastgelegd wat de doelen en inhouden van het onderwijs zijn. Daarmee is het formele inhoudelijke speelveld afgebakend voor de inhoud van het onderwijs op hoofdlijnen, en soms meer specifiek. Het is aan scholen en leraren het verder in te vullen en aan te vullen.

Doelen en inhouden gaan over een vak, vakkencluster of leergebied. Ze zijn geformuleerd in termen van aanbod of beheersing.

- Aanbodsdoelen, zoals de kerndoelen, geven een inspanningsverplichting voor scholen om te zorgen dat leerlingen zich de kennis, inzichten, vaardigheden en houdingen eigen maken. De school bepaalt hoe, hoe diepgaand en tot op welk niveau leerlingen dit doen.
- Beheersingsdoelen, zoals eindtermen, geven in veel concretere bewoordingen aan wat leerlingen op een bepaald moment in hun schoolloopbaan moeten kennen, kunnen en begrijpen. Soms ook met een niveau van beheersing.

Welke verplichtende landelijke leerplankaders zijn er?

- Er zijn kerndoelen voor po, (v)so en onderbouw vo. Deze globale aanbodsdoelen dekken de meeste vakken en leergebieden en bieden veel ruimte voor schooleigen keuzes, prioritering en profilering. De twee sets van elk 58 kerndoelen voor po en onderbouw vo zijn van 2006 en zijn sindsdien alleen op onderdelen aangevuld. Zo is in 2009 voor geschiedenis de 'Canon van Nederland' als uitgangspunt toegevoegd aan de kerndoelen voor het vak geschiedenis, ter illustratie van de behandeling van de tijdvakken. In 2012 zijn de kerndoelen aangescherpt op het gebied van seksualiteit en seksuele diversiteit. Sinds augustus 2009 gelden er ook voor het gespecialiseerd onderwijs (so) richtlijnen voor wat leerlingen moeten kennen en kunnen. Er zijn kerndoelen voor leerlingen met een enkelvoudige beperking en kerndoelen voor zeer moeilijk lerende of meervoudig gehandicapte kinderen. Voor het praktijkonderwijs (pro) zijn er geen aparte

kendoelen vastgelegd, maar worden de kerndoelen voor de onderbouw vo als leidraad gebruikt. Voor po en vo is in 2006 in een aparte wet opgenomen dat scholen dienen bij te dragen aan burgerschapsvorming en integratie.

- Voor po, so, vo en mbo zijn er referentieniveaus voor taal en rekenen. Dit zijn beheersingsdoelen die aangeven wat leerlingen moeten kennen en kunnen als het gaat om Nederlandse taal en rekenen/wiskunde. De referentieniveaus zijn vastgelegd in een wet uit augustus 2010, die een onderscheid maakt tussen fundamentele niveaus en streefniveaus. Doel van de referentieniveaus is het verbeteren van de taal- en rekenvaardigheden van leerlingen en het ontwikkelen van een samenhangend, efficiënt en effectief curriculum binnen en over sectoren heen. De doelen zijn in een doorlopende lijn po-vo-mbo beschreven. Hierdoor kunnen overgangen tussen schooltypen worden geborgd.
- Voor de bovenbouw vmbo en voor de tweede fase zijn er vakspecifieke examenprogramma's. Deze zijn specifiek uitgewerkt dan de kerndoelen.
- De centraal te examineren eindtermen uit de examenprogramma's worden gespecificeerd in syllabi (geschreven door het CITO). Die sturen de constructie van centrale examens inhoudelijk aan en ondersteunen leraren bij de examenvorbereiding van leerlingen. Voor schoolexamens zijn er geen syllabi, maar wel door SLO ontwikkelde handreikingen.

Voorbeeldmatige uitwerkingen door SLO

Behalve de landelijke leerplankaders zijn er ook niet-verplichtende uitwerkingen van leerdoelen, zoals:

- [leerstoflijnen voor alle vakgebieden](#) in het po;
- concretisering van de [referentieniveaus voor taal en rekenen](#);
- [leerdoelenkaarten](#) voor de meeste schoolvakken;
- [kernprogramma's](#) voor een deel van de vakgebieden po en bijna alle vakgebieden van onderbouw vo;
- leerplanvoorstellen voor gezonde leefstijl, cultuuronderwijs 4-18, wetenschap en technologie, en kunstzinnige oriëntatie voor het po en voor natuurwetenschappen en technologie voor de onderbouw vo.

Wettelijke kaders voor onderwijstijd

De onderwijstijd kan per leerjaar en per leerling variëren. Zie [de Wet modernisering onderwijstijd](#).

Voor de opleidingen vmbo, havo en vwo geldt een urennorm voor de gehele opleiding, waarvan ten minste 1425 klokuren in de eerste twee leerjaren samen.

- vwo 5700 klokuren
- havo 4700 klokuren
- vmbo 3700 klokuren

Leerlingen hebben recht op het maximaal aantal uren per opleiding, maar er is niet de plicht dat alle leerlingen alle uren daadwerkelijk volgen. Scholen hebben zo ruimte voor individueel maatwerk. Roosters kun je aanpassen onder voorwaarde dat de individuele roosters ruim van tevoren periodiek en in overleg met ouders onder verantwoordelijkheid van de school zijn vastgesteld, en er formele instemming is van schoolleiding, medezeggenschapsraad en docenten.

Wat telt mee als onderwijstijd

Extra aanbod kun je als onderwijsactiviteit aanmerken, en geldt daarmee als onderwijstijd, als het aanbod:

- begeleid, bewust gepland en verzorgd wordt onder verantwoordelijkheid van de school;
- in principe toegankelijk is voor alle leerlingen voor wie het van nut is voor hun ontwikkeling;
- uitgevoerd wordt onder de pedagogisch-didactische verantwoordelijkheid van de leraar of iemand anders die daartoe bevoegd is;
- er door de medezeggenschap vooraf mee is ingestemd;
- gericht is op de onder meer in kerndoelen, exameneisen en algemene wettelijke bepalingen vervatte doelstellingen.

Wettelijke kaders voor vak afronden op een hoger niveau

Leerlingen kunnen [een of meer vakken afronden op een hoger niveau](#); dit geldt zowel voor vmbo als voor havo. Als een of meerdere vakken op een hoger niveau is afgesloten, wordt dit op het diploma vermeld.

Leerlingen mogen herkansen op het oorspronkelijke niveau als ze het hogere niveau niet halen. Ze mogen voor een of meer vakken examen doen vanaf 2 vmbo, 3 havo en 4 vwo. Zie artikel 37A van het eindexamenbesluit vo.